

NÜKLEER SİLAHLAR VE İDS

Nükleer silahlar genellikle yirminci yüzyılın dehşet verici unsurları olarak kabul edilir. Yine de birçokları nükleer silahların Soğuk Savaş boyunca barışı sağladıklarını iddia etmektedir. Nükleer silahların uluslararası politika üzerine etkisini incelemek için, bu ödev şu noktayı araştıracaktır: nükleer silahlar İkinci Dünya Savaşı'nın (İDS) başlamasını durdurur muydu yoksa savaşı daha korkunç hale mi getirirdi? Bu ödev, öncelikle nükleer gücün kullanımı ile ilgili anlayışı açıklayacaktır. Daha sonra Almanya, Fransa, İngiltere, Rusya ve ABD'nin 1933 itibarıyla nükleer silah sahibi oldukları bir düşünce deneyi uygulayacaktır. Hitler yönetimindeki Almanya'yı savaşa götüren algıları ve güdülerini inceleyecek ve nükleer silahların bu nedenleri yoğunlaştırma yönünde mi yoksa azaltma yönünde mi bir etkisi olacağını gösterecektir. Nükleer silahların çılgın Hitler'i Polonya veya Çekoslovakya'yı işgal etmekten alıkoymayacağı ancak İngiltere ve Fransa'nın bu işgallere cevabını ya aynı bırakacağı ya da daha çekingene yapacağı sonucuna varılacaktır. Ayrıca, Alman ordusunun büyük nükleer güçlere saldırmaktan caydırılrsa da, Hitler'in caydırılmayacağı sonucuna da varılacaktır. Ancak Almanya'da Hitler'e karşı bir askeri darbe olduğu takdirde, Avrupa nükleer kıyımdan kurtulabilirdi.

Nükleer Silahların Açıklanması:

Nükleer silahlar eşi benzeri görülmemiş korkunç bir yıkım kapasitesine sahip olsa da saldırganlığın kabul edilemeyecek sonuçları olduğunu görebilen rasyonel devletlerin elinde barışı koruyabilirler. Bu silahların yıkıcı gücü konvansiyonel silahların yıkıcı gücünden daha belirgindir. Küçük ve ucuzdurlar; savunmada olan taraf yenildikten sonra bile nükleer saldırı yapabileceği için savunmada olanları daha güvenli kılarken, saldırganları daha az atak olmaya yönlendirirler. Ayrıca, her iki tarafın da yeterli sayıda nükleer silahı varsa, taraflar, güç oranlarından bağımsız olarak birbirlerine eşit derecede yıkıcı güce sahiptirler. Bu da önleyici savaşı anlamsız kılar. Bütün bu avantajlar ancak bu silahlar rasyonel aktörlerin elinde ise geçerlidir. Devlet dışı aktörler, saldırılacak bir anavatanları olmadığından ve bu aktörlere ait olan nükleer silahların izini sürmek zor olduğundan, caydırılmazlar. İrrasyonel veya çılgın bireyler tarafından yönetilen devletlerde de yanlış algılamaların oluşması beklenebilir. Böyle devletler, bir nükleer bombanın kendi toplumlarında yaratacağı yıkımı göz ardı edebilirler.

Yanlış Algılamaya Daha Az Eğilimli Olmak:

Bir nükleer bombanın yıkıcı gücü bir askeri alayın yaratacağı yıkımdan çok daha belirgindir. Bir lider, düşman ordusunun yarı büyüklüğünde bir orduya sahip olsa bile, kendi askerlerine, toplumuna, silahlanmasına veya moral gücüne bakarak zafere inanabilir. Aynı lider düşmanın yedekteki birliklerini ya da savaşmaya çağırabileceği silahsız insan gücünü hesaplayamayabilir. Ancak bir nükleer silahın ahlaki kaygısı veya potansiyel gücünde değişiklik gibi bir özelliği yoktur. Nükleer silah, iki boyutta anlaşılması gereken bir patlayıcıdır: gönderilebileceği uzaklık ve sahip olduğu yıkım gücü. Dolayısıyla, bir liderin nükleer kapasitenin boyutları hususunda yanlış algılama üretmesi çok olası değildir.

Nükleer Yıkım Etkin Bir Biçimde Kesindir:

Konvansiyonel silahlara sahip bir ulusun düşmana verebileceği zararın boyutu sahip olduğu silahların seviyesiyle orantılıdır. Dolayısıyla, eğer bir ulus silahlanan bir düşmana göre dalgalanan bir avantaja sahipse, savaşı erken başlatmaya eğilim gösterir. Ancak bir aktörün büyük boyutlarda nükleer silahı varsa, bu aktörün düşmana zarar verme seviyesi göreceli nükleer silah sayısına göre değişmez. Büyük şehirleri, sanayi merkezlerini, limanları, küçük şehirleri hatta tavuk kümeslerini yok ettikten sonra,

daha çok nükleer bomba gönderilmesi sadece 'moloz yığınlarını zıplattır' (ç.n. Winston Churchill'in 1954'te nükleer yarışı eleştirirken kullandığı deyim atıf yapıyor). Sonuç olarak, eğer bir ülke nükleer silah sayısını arttırıyorsa, diğerinin fazla endişelenmesine gerek olmaz çünkü hala ona kabul edilemez bir zarar verebilir.

Savunmanın Avantajlarını Arttırırlar

Savunmaya ağırlık veren ülkeler nükleer silahların dünyasında avantajlıdırlar. Konvansiyonel savaş, savunmada olan devleti işgal eden devlet tarafından kazanılabilir. Savunmadaki devlet artık bu noktada ordusu yok edilmiş olacağından diğerine karşı tehdit teşkil etmez. Savunmadaki ordu yalıtılmış bile olsa, bu yeterlidir çünkü bir ordu 'midesi dolu olduğu zaman hareket eder' ve artık yiyecek, yakıt veya lojistik destekten mahrumdur. Diğer taraftan, nükleer güçler kolayca saklanabilir ve vereceği zarar ile karşılaştırıldığında küçüktürler. Sonuç olarak, savunmadaki devlet, işgal edilme sürecinde olsa, hatta işgal öncesi nükleer saldırıya uğramış olsa bile, mukabele kapasitesine sahiptir. Saldırganı nükleer silahla vurabilir.

Eğer iki ülkenin de nükleer silahı varsa birinin diğerinin mukabele kapasitesini etkisiz kılması zordur. Düşmana yapılabilecek iki tür nükleer saldırı vardır. İlki, düşmanın nükleer silahlarını hedef alan ve böylece onun nükleer saldırı yapma kapasitesini yok etmeyi amaçlayan askeri güce yönelik saldırıdır. İkincisi, düşmanın sanayisini ve şehirlerini ya intikam saldırısı ya da işgal öncesi saldırı olarak hedef alan toplumu hedef alan saldırıdır. Toplum hedef alan saldırı, askeri gücü hedef alan saldırıdan daha kolaydır çünkü, daha önce de söylendiği gibi, nükleer silahlar küçüktür, benzine ihtiyaç duymazlar ve bir denizaltıdan veya bir dağ üssünden fırlatılabilirler. Şehirler ise büyük ve sabittir. Askeri gücü hedef alan ilk saldırı yapmanın zorluğu göz önüne alınırsa, nükleer caydırıcılık, saldırganları, eğer bir saldırıya başlarsa kendilerinin de kabul edilemez bir zarar göreceği hususunda ikna etmekte sağlam bir yoldur.

İlk Saldırı Avantajını Etkisizleştirirler

Nükleer mukabele kapasitesi, bir aktörün önce saldırarak elde edebileceği avantajı ortadan kaldırır ve devletleri savaş başlatma cüretinden alıkoyar. Eğer bir devletin liderleri savaşın olası olduğuna ve önce saldırarak bir avantaj yakalayacaklarına inanıyorsa, aslında gereksiz olabilecek bir savaş başlatmak yönünde bir eğilim gösterirler. Eğer düşmanın böyle avantajı olduğuna inanırsa, bu inanç onları önce saldırarak düşmanın elinden bu avantajı almak konusunda teşvik eder. Nükleer silahlar, devletlere mukabele kapasitesi vererek düşmana kabul edilemez bir zarar vermelerini sağlar. Bu da ilk saldırı avantajını ortadan kaldırır. Nükleer silahların boyutları ve sağlamlığı, herhangi bir devletin diğerine askeri gücü hedef alan ilk saldırı yaparak onu silahsızlandırmasını ve ilk saldırı avantajı kazanmasını engeller. Böylece nükleer silahlar ilk saldırı avantajını bir savaş sebebi olarak ortadan kaldırır.

Sadece Umutsuz ve Yenilmiş Rasyonel Aktörler Tarafından Kullanılırlar

Nükleer savaşın dehşeti ve mukabele kapasitesinin taraflara birbirlerine kabul edilemez derecede zarar verme yeteneği kazandırdığı göz önüne alındığında, bir devlet nükleer silah kullanmalı mıdır? Bu silahlar hangi koşullar altında kullanılacaktır? İki nükleer güç arasındaki bir kriz durumunda, bir ülkenin nükleer saldırı yapma olasılığı, kendisi için bir yıkımı kabul etme iradesine göre değişir. Bu nedenle, rasyonel ülkeler hayati çıkarları söz konusu olmadığı sürece nükleer silah kullanmazlar.

Gerçekten de, nükleer savaşı tetikleyeceğini düşünerek, konvansiyonel silahları kullanmaktan bile imtina gösterebilirler. ABD'nin 1956'da Macaristan'a yardım etmemeyi seçmesi bu durumu örnekler. Ancak işgal farklı bir durumdur. Eğer bir devlet, yapabiliyorsa, işgal altında veya işgalin eşiğinde olduğu sırada, saldırgana mukabele yapabilir.

Uyarı: Aktörler rasyonel ve caydırılabilir olmalıdır

Toplumu hedef alan mukabele kapasitesinin pasifleştirici etkisi ancak potansiyel saldırganın yönetici grubu, ülkeyi hedef alabilecek mukabelelenin etkilerinden kaçınmayı umacak kadar mantıklıysa işe yarar. Oysa birçok ülkede durum bu değildir. Kendi toplumlarına yönelik katliamlar yapan diktatörlerin ve tiranların listesi uzundur. Kendi yönetimindeki insanların hayatına değer vermemesi, bir diktatörü topluma yönelik tehdidi görmezden gelmesine ve dünyayı ateşe vermesine yol açabilir. Bundan haberdar olan diğer devletler de bu yönetici grubu yönetimden devirmek amacıyla bir savaşı tetikleyebilirler. Elbette ki en acımasız diktatörler bile vahşi şekilde hareket etmez; kendi bireysel güçlerini devam ettirecek ve arttıracak riskler alarak hareket ederler. Dolayısıyla, bir diktatör, kendi gücünün dayandığı toprak ve topluluğa değer verdiği sürece caydırılabilir.

1933'te Nükleer Bir Dünya

1933'te beş ülkenin nükleer silahı var: İngiltere, Fransa, İngiltere, Rusya ve ABD. Diğer ülkeler nükleer kapasiteye ulaşmaya yakın bile değiller. Her beş ülkenin, onlara küresel ilk saldırı ve toplumu hedef alan mukabele kapasiteleri sağlayan, nükleer denizaltıları, büyük nükleer teçhizatları ve güvenilir fırlatma mekanizmaları var. Hiçbir ülkenin askeri gücü hedef alan saldırı kapasitesi yok. Hepsinin kaydedilmiş nükleer testleri ve nükleer saldırıda boşaltılmış Potemkin köyleri var; yani, nükleer saldırının insan yerleşimine olan etkisi yanlış algılanamaz. Yanlış algılamaları azaltacak derecede, ülkelerin nükleer kapasiteleri iyi biliniyor.

İDS'nin Nedenleri

İkinci Dünya Savaşı'nın temelinde yatan neden, Almanya'nın doğu Avrupa'da bir imparatorluk kurma amacıyla gösterdiği saldırganlıktı. Dolayısıyla nükleer silahların etkisini anlamak için, bu silahların Almanya'yı savaşa götüren algılamalara ve güdümlere olan etkisini anlamalıyız. Almanya Çekoslovakya'yı aldığı anda, İngiltere ve Fransa hiçbirşey yapmadı. Polonya düştüğünde, bu ülkeler Almanya'yı işgal etmek yerine 8 ay sürecek 'sitzkrieg'i beklediler. Ancak Almanya Fransa'yı sonra da Rusya'yı işgal etmeye karar verdiğinde kanlı savaş başlamış oldu. Bu ödev, ayrıca nükleer silahların Müttefiklerin anlayışına olabilecek etkisini de inceleyecektir.

Hitler'in Kendi Kendine Yeten Bir Yaşam Alanı Yaratma İsteği

Totaliter bir devlet olarak, Almanya'nın iradesi, Alman ırkının doğu Avrupa'nın en üstünde olacağı bir imparatorluk yaratma amacı güden Hitler'in iradesinden başkası olamazdı. 1937'de Reich Şansölyeliği'nde dört saat süren, kendi değerlendirmelerini, amaç ve planlarını anlattığı bir konferans düzenlemişti. Bunlar, Hossbach andıcında yer bulmuştur. Hitler, Birinci Dünya Savaşı'nın Almanya'nın kendi kendine yeten bir ülke haline gelmesinin Almanlar'ın güvenliği için gerekli olduğunu gösterdiğine inanıyordu. Ayrıca, Almanya'nın o dönemki ticaretinin fazlaca İngiliz egemenliğinde olduğuna düşünüyordu.¹ Özellikle, Almanya'nın yiyecek ithalatı yapmasından endişeleniyordu ve bu

¹ Albay Hossbach, "Minutes of a Conference in the Reich Chancellery, Berlin, November 5, 1937" The Avalon

problemin çözümünün doğu Avrupa'nın buğday tarlalarını da kapsayan bir 'yaşam alanı' oluşturmak olduğuna inanıyordu. Nükleer silahlar Almanya'nın tahıl depolarını dolduramaz ve savaşın bu nedenini engelleyemezdi.

Müttefiklerin Alman Yayılmasını Kabullenmesi

Nükleer bir dünyada, büyük güçlerin nükleer silahlara sahip Hitler'e direnç gösterme eğilimi artmaz; bilakis, bu irade zayıflar ve Hitler'in yeni zaferler kazanmasına izin verilir. Münih'de, Fransa Başbakanı, Hitler'in hırslarının Napolyon'un kileri bile gölgede bırakacağını söylemişti ve Almanya'ya karşı sağlam durulması gerektiğini öğütlemişti.² Ancak, Fransız General Vuillemin, şöyle bir uyarıda bulundu: 'Eğer savaş olarsa, daha onbeş yıl daha Fransız hava gücü bu savaşta olmayacaktır'.³ General Gauche, Başbakan Daladier'e Almanya'nın kara güçlerinin üstünlüğü ile ilgili kötümser bir rapor sundu. Fransızlar'ın askeri zayıflık algısı, onları kendileriyle benzer korkular paylaşan İngilizler'den gelecek yardıma bağıladı. İngiliz Hava Bakanı, Almanya'nın iki aylık bir bombalama seferiyle kendilerini yere serebileceğini belirtti.⁴ Böyle bir yıkım beklentisi, nükleer silahların yapacağı yıkıma benzerdir. Bu da bizi, Münih'te varılacak kararın nükleer bir dünyada çok da farklı olmayacağı sonucuna götürür. Ancak, 1938'de İngiltere ve Fransa, Almanya karşısında askeri açıdan dezavantajlıydılar. Nükleer silahlar bu dezavantajı ortadan kaldırarak daha sert bir tutum almalarına yol açar mıydı? Hayır.

İngiltere ve Fransa, Hitler tarafından fethedilemeyeceklerini bildiklerinden, kendilerini daha güvende hissediler. Yine de rasyonel devletler olarak, Prag için Londra veya Paris'i riske atmak istemezlerdi. Almanya'nın kendilerine kabul edilemez bir zarar vereceği kesinliğini bilen İngiltere ve Fransa, Polonya ile ittifak kurmaya ve 1939'da savaş ilan etmeye daha az gönüllü olurlardı. İngiltere'nin hava bombardımanı ile ilgili tahmini göz önüne alındığında, bu mümkündür. Sonuçta Hitler, Varşova'ya doğru Batı tarafından meydan okunmadan yürürdü.

Maginot Çizgisi Boyunca Nükleer Caydırıcılık

İngiltere ve Fransa'nın savaş işgali ertesinde, Hitler bir nükleer güç olan Fransa'yı işgal edip etmeme sorusuyla karşı karşıya kalırdı. Kendi topraklarını savunan Fransa, işgalin tamamlanmasına günler kala, nükleer silahlarını kullanmak iradesini gösterirdi. Dolayısıyla, Almanya'nın Fransa'yı işgali iki ülkenin de yok olmasıyla sonuçlanırdı.

Potansiyel Sonuç: Doğuya Doğru Denetlenmeyen Alman İlerlemesi

Batılı güçlerin Polonya ile ittifak kurmadığını veya onu yalnız bıraktığını farzederek, yine de Almanya'ya savaş ilan ederler miydi? Almanya karşısında iki kere yenilen Fransa'nın Almanya'yı işgal etmeye çalışarak bir nükleer saldırı ile yüzyüze gelme riskiyle karşılaşmayı göze almayacağını düşünen Almanya'nın önü tamamen açık olurdu. SSCB dışında, kendilerini durduracak hiçbir güç olmadan Macaristan, Romanya, Yugoslavya, ve Bulgaristan'a girerdi. Sovyetler Birliği'ne saldırmak aynı Fransa'ya saldırmak gibi bir nükleer mukabele olasılığı doğururdu. Sonuç olarak, Almanya, Sovyetler Birliği ve İngiliz-Fransız ittifakı arasında özünde üç kutuplu bir soğuk savaş başlardı.

Project at Yale Law School, 23 Nisan 2009

<<http://www.yale.edu/lawweb/avalon/imt/document/hossbach.htm>> . s. 2.

² Ernest R. May, *Strange Victory: Hitler's Conquest of France* (New York, NY: Hill and Wang, 2000), s. 153.

³ A.g.e, s. 168.

⁴ A.g.e., s. 175.

Olası Sonuç: Avrupa Nükleer Savaşı

Nükleer silahların barışı koruyan bir boyutu olsa da, Hitler'in Rusya veya Fransa ile nükleer savaş başlatma yeteneği vardı. Her iki durumda da, Hitler Almanya'yı kömürleşmiş bir araziye çevirecek bir hareket içinde olur muydu? Ne yazık ki, bu ödevin de göstereceği gibi, tarih Hitler'in büyük trajedilere yol açan kararları olduğunu kanıtlar. Eğer Hitler, Fransa'nın nükleer saldırı yapacağından şüphe duysaydı ve kendisinin askeri gücü hedef alan ilk saldırı yapamayacağını bilseydi, büyük olasılıkla savaşı seçerdi. Ayrıca, ne kendi hayatına ne de Alman toplumunun hayatına önem veriyordu. Onun için Alman halkı ancak onun zafer vizyonuna hizmet ediyorsa değerliydi.

Hitler'in Acilen Savaş İstemesi

Hitler 1945'ten önce savaş istemişti (ç.n. aslında 1939 kastediliyor). Nükleer silahlar ordunun karşısında bu isteğini dile getirmesini bir dereceye kadar zorlaştırsa da, ordu Hitler'i durdurmazdı. 1937'deki Hossbach konferansında, komutanların önünde, Almanya'nın silahlanmasının yakında tamamlanacağını ve İngiltere-Fransa'nın silahlanmasının ise yeni başladığını söyleyerek, Almanya'nın kısa süre açık kalacak bir fırsat penceresine sahip olduğunu iddia etti.⁵ Odadaki askeri kurmaylar bu fikri muhtemelen kabul etseler bile yüksek nükleer silahlanma bu fikri geçersizleştiriyordu. Alman kara ordusunun yıkıcı gücü hem Almanya'nın hem de düşmanlarının nükleer silahları tarafından anlamsızlaştırılır ve nükleer silah sayılarındaki bir değişiklik hangi ülkenin molozu daha fazla sallayacağını belirlerdi.

Ne yazık ki, nükleer silahlar Hitler'in kişisel hırsını ve sabırsızlığını dizginleyemezdi. Bir devlet adamı için fırsat savaşı başlatmak olası bir seçenek olabilirdi ancak, Sebastian Hafner'in *The Meaning of Hitler* isimli kitabında da söylediği gibi, Hitler bir devlet adamı değildi.⁶ Sınırlanmamak için Anayasa'yı ortadan kaldırmış, 'Führer'in dışında hiç kimsenin bir kontrolünün olmadığı, güçleri tanımlanmamış, yargı üzerinde çatışmalar yaşayan devlet kurumlarının olduğu bir kaos yaratmıştı. 1939'da, 'Şu an 50 yaşındayım. Savaşı ya şimdi yaparım ya da 55-56 yaşına kadar beklerim' demişti.⁷ Bu Hitler'in toplumun çıkarları için değil kendi kişisel zaferi için savaştığının bir göstergesidir. Bu zafer için Almanya'yı ateşe atar mıydı? Evet. Sadece 1937'de 'yayıma risk alarak devam eder' dediği için değil, yok edilmiş bir Almanya'yı korkak bir Almanya'ya tercih ettiği için de.

Pervasızlık ve İntihar

Hitler'in toplum katliam yapma yeteneği fazlasıyla bilinmektedir. Sadece milyonlarca 'istenmeyen' insanı ölüme yollamamış, savaşı başlatıp kendi ulusunu da yıkıma götüren bir pervasızlık göstermiştir. Hitler'in ABD'ye savaş ilan etmesi onun en aşırı hatta ölümcül hatalar yapabileceğinin göstergesidir. Japonya ile bir savunma ittifakı yaptığı için, Pearl Harbour'dan sonra ABD'ye savaş ilan itme zorunluluğu yoktu. Haffler bu durumun nedenlerini bulmaya çalışmış olsa da, kapitalist bir güçle müttefik olmamak konusunda Rusya'ya katılmak gibi çok da mantıklı olmayan unsurlar bulunca Hitler'in nedenlerini anlamak konusunda kendisi de tatmin olmamıştır.⁸ Ancak, hiçbir belgede Hitler'in güdülerinin görülüyor olması, Hitler'in buna kimseyle tartışmadan kendi başına karar verdiğini ve Reichstag'da açıkladığı gerçeğini vurgular. Ayrıca, savaş devam ederken sadece kendisini

⁵ Hossbach, s. 4.

⁶ Sebastian Schaffner, *The Meaning of Hitler*. (Cambridge MA: Harvard University Press, 1979), s. 4

⁷ A.g.e., s. 108.

⁸ A.g.e., s. 121.

ölüme göndermek hususunda değil, tüm Alman toplumunun yok olması gibi bir inancı olabileceğini göstermiştir: 'Eğer bir gün Alman ulusu kendi varlığı için kan dökmeye hazır ya da bunun için güçlü değilse, bırakın yok olsun ve daha üstün bir güç tarafından silinsin'.⁹ 1945 Martının ortalarında, Batı Almanya'daki Almanlar balkonlarına beyaz bayraklar asınca, tüm Almanlar'ın batıya (ç.n. doğuya kastediliyor) doğru sürülmesini emretmişti. Avrupa'yı işgal edemeyeceğini anladığında, Hitler açıkça Almanya'nın yok edilmesini istemişti. Nükleer kıyamet ve Avusturya, Çekoslovakya, ve Batı Polonya'ya sahip barışçı bir Almanya görmek gibi iki seçenekle karşı karşıya kalsaydı, Hitler ateşi seçerdi.

⁹ A.g.e., s. 120